

NORGES HØYESTERETT

Den 26. september 2022 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Indreberg, Kallerud og Falch i

HR-2022-1828-U, (sak nr. 22-134392STR-HRET), straffesak, anke over kjennelse:

A
(advokat John Christian Elden
v/advokatfullmektig Andreas Seehusen
Karlsbakk)

mot

Påtalemyndigheten
(politiadvokat Ulrikke Alida Johannessen
Bekkedal)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens kjennelse om midlertidig tilbakekall av førerett for motorvogn og førerkortbeslag, jf. vegtrafikkloven § 33 nr. 3.
- (2) A er siktet for å ha ført elektrisk sparkesykkel til tross for at hun var påvirket av alkohol, jf. vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 22 første ledd. Siktelsens grunnlag er:

«Fredag 8. juli 2022 kl. 21.41 i Akershusstranda i Oslo førte hun en elsparkesykkel, til tross for at hun var påvirket av alkohol. Utåndingsprøve tatt av henne kl. 22.15 viste en alkoholkonsentrasjon på 0,49 milligram pr liter luft, som tilsvarer en promille på 0,98.»
- (3) As førerkort ble samme dag beslaglagt av politiet og hennes førerett midlertidig tilbakekalt. A samtykket ikke i beslaget, og politiet sendte saken til tingretten for avgjørelse, jf. vegtrafikkloven § 33 nr. 3.
- (4) Midtre Hålogaland tingrett avsa 29. juli 2022 kjennelse med slik slutning:

«Påtalemyndighetens begjæring om midlertidig tilbakekall av føreretten og beslag av førerkortet til A, født 00.00.1980, tas ikke til følge.»
- (5) Etter anke fra påtalemyndigheten avsa Hålogaland lagmannsrett 25. august 2022 kjennelse med slik slutning:

«Påtalemyndigheten kan midlertidig tilbakekalle føreretten og holde førerkortet til A, født 00.00.1980, beslaglagt inntil saken mot henne er endelig avgjort, men ikke ut over 8. juli 2023.»

- (6) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens saksbehandling og lovtolkning. Det anføres at lagmannsretten ikke har tolket straffeprosessloven § 170 a korrekt og at kjennelsesgrunnene er mangelfulle. Lagmannsretten har foretatt en helt generell beskrivelse av siktedes trafikksfarlighet, som ikke i tilstrekkelig grad er forankret i konkrete forhold. Dessuten har lagmannsretten foretatt en for snever forholdsmessighetsvurdering.
- (7) *Påtalemyndigheten* har sluttet seg til lagmannsrettens vurdering av saken; det foreligger verken en lovtolknings- eller saksbehandlingsfeil. Tilbakekallet og beslaget er tilstrekkelig begrunnet og utgjør ikke et uforholdsmessig inngrep.
- (8) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken er en videre anke over kjennelse hvor ankeutvalgets kompetanse er begrenset etter straffeprosessloven § 388. Anken gjelder lagmannsrettens saksbehandling og lovtolkning, som ankeutvalget kan prøve, jf. straffeprosessloven § 388 første ledd nr. 2 og nr. 3.
- (9) Vilkårene for midlertidig tilbakekall av føreretten og beslag av førerkortet fremgår av vegtrafikkloven § 33 nr. 3 som har denne ordlyden:

«3. Finner politiet at fører eller eier av motorvogn eller den som på eierens vegne har rådigheten over motorvognen med skjellig grunn er mistenkt for et straffbart forhold som kan medføre tap av retten til å føre førerkortpliktig motorvogn, kan en polititjenestemann midlertidig tilbakekalle føreretten og ta førerkortet fra ham. Spørsmålet om å opprettholde midlertidig tilbakekall av føreretten og beslaget skal snarest mulig forelegges for en tjenestemann som hører til påtalemyndigheten. Beslutningen skal være skriftlig. Dersom den mistenkte ikke samtykker i det midlertidige tilbakekallet av føreretten og beslaget, må spørsmålet innen 3 uker oversendes tingretten til avgjørelse.»
- (10) Det er ikke omstridt at det er skjellig grunn til mistanke om at A førte en elektrisk sparkesykkel mens hun var påvirket av alkohol, slik som i beskrevet i siktelsen. Det er videre på det rene at elektrisk sparkesykkel etter forskriftsendringer i mai 2022 er å anse som «motorvogn», slik at de alminnelige straffebestemmelsene om promillekjøring i vegtrafikkloven § 31, jf. § 22 gjelder.
- (11) Etter vegtrafikkloven § 33 nr. 3 kan føreretten midlertidig tilbakekalles dersom fører av motorvogn med skjellig grunn er mistenkt for et forhold som kan medføre tap av føreretten. Kjøring med en alkoholkonsentrasjon i blodet på over 0,5 promille skal føre til tap av førerett i minst ett år, jf. vegtrafikkloven § 33 nr. 1 annet ledd. Nærmere bestemmelser om tapstid er gitt i tapsforskriften. Ankeutvalget går ikke nærmere inn på dette, men nevner at det i forskriftens § 3-12 bestemmes at reglene om tapstid ved dom for kjøring i påvirket tilstand gjelder ved slik kjøring med moped og liten elektrisk motorvogn, men at det i formildende retning legges vekt på at føringen fant sted med et slikt kjøretøy, og at det skal legges vekt på lav alkoholkonsentrasjon og kort kjørestrekning.
- (12) På samme måte som for bruk av tvangsmidler etter straffeprosessloven, jf. § 170 a, må det vurderes om det er «tilstrekkelig grunn» til å tilbakekalle føreretten midlertidig, i praksis gjerne frem til straffesaken er avgjort, og om inngrepet vil være uforholdsmessig. Utvalget viser til Rt-2012-1333 avsnitt 16, hvor det heter:

«Grunnvilkåret for midlertidig tilbakekall av førerett og førerkortbeslag er at det foreligger skjellig grunn til mistanke om et straffbart forhold som kan medføre tap av førerett. I tillegg kreves at det er 'tilstrekkelig grunn' til inngrepet og at det 'etter sakens art og forholdene ellers [ikke] ville være et uforholdsmessig inngrep', se vegtrafikkloven § 33 nr. 3 første punktum, jf. straffeprosessloven § 170 a, jf. blant annet Rt-2003-163 avsnitt 17-18, Rt-2004-1210 avsnitt 17 og 19, Rt-2004-1703 avsnitt 16 og Rt-2004-2044 avsnitt 12. Sentrale momenter ved forholdsmessighetsvurderingen er hvor alvorlig lovovertrедelsen er, hvilken trafikkikkerhetsrisiko siktede antas å utgjøre, hvor sterke bevis som foreligger mot ham, og hvilket behov han har for å beholde førerkortet, se Rt-2005-160 avsnitt 14.»

(13) Momentene som fremheves har som det fremgår solid forankring i tidligere rettspraksis. De er også fulgt opp senere, se HR-2019-1055-U avsnitt 14.

(14) Lagmannsretten har vurdert de nevnte momentene. Spørsmålet er om vurderingen av hvilken trafikkikkerhetsrisiko siktede antas å utgjøre, er tilstrekkelig bred og konkret.

(15) Lagmannsretten uttaler om dette:

«I motsetning til tingretten vurderer lagmannsretten at siktede utgjør en trafikkikkerhetsrisiko. Ruspåvirket kjøring også med elektrisk sparkesykkel er en alvorlig overtrедelse av grunnleggende krav til trafikkikkerheten. Det nevnes i den forbindelse at det ved ruspåvirket kjøring av elektrisk sparkesykkel kun er fastsatt en endring om formildende forhold ved tap av førerett, ikke i de alminnelige reglene for sanksjonering. Siktede hadde promille langt over lovlig grense. Selv om anmeldelsen i saken gir svært få konkrete opplysninger om kjøringen, fremgår at den foregikk i Oslo sentrum en fredag kveld, med det potensialet for mange fotgjengere og ulike forstyrrende elementer i nærheten som dette gir. Promillegraden og gjerningsstedet utgjør klare risikomomenter.»

(16) Lagmannsretten avviser deretter, med rette, at det kan legges vekt på at kjøringen skyldes rettsvillfarelse. Det heter så:

«Siktedes promillekjøring innebærer samlet sett at hun utgjør en trafikkikkerhetsrisiko. Dette gjelder selv om hun ikke tidligere er straffet for overtrедelse av vegtrafikkloven. Det er ikke slik at det kun er ved gjentatte overtrедelser at promillekjøring innebærer at det foreligger en kvalifisert trafikkikkerhetsrisiko.»

(17) Slik utvalget leser dette, legger lagmannsretten til grunn at å kjøre en elektrisk sparkesykkel med promille rundt 1,0 i et område hvor det kan være mange fotgjengere og «ulike forstyrrende elementer i nærheten» i seg selv gir grunnlag for midlertidig tilbakekall av føreretten.

(18) Etter ankeutvalgets oppfatning er ikke denne begrunnelsen tilstrekkelig i en sak som denne.

(19) Det fremgår av blant annet av høringsnotatet 9. februar 2022 om forslag til endring i regelverket for små elektriske kjøretøy at bakgrunnen for reformen, som ble vedtatt i mai 2022, var uakseptabelt høye skadetall og et stadig økende konfliktnivå mellom førere av elektriske sparkesykler og andre trafikanter. Samtidig erkjennes det på side 42 at skadepotensialet er mindre enn for en typisk personbil. Det er dermed ikke gitt at føring av elektrisk sparkesykkel under ruspåvirkning sier noe om risikoen for promillekjøring med bil.

- (20) Formålet med midlertidig tilbakekall av føreretten og beslag av førerkort er å fjerne farlige førere fra trafikken umiddelbart. Det som i dette tilfellet utløser det midlertidige tapet av føreretten for bil, er altså ett enkelt tilfelle av promillekjøring med et fremkomstmiddel som det ikke kreves førerkort eller annen godkjennelse for å bruke. Det er ingen opplysninger om at A holdt høy hastighet, var til fare eller sjenanse for noen eller på annen måte opptrådte uforsiktig eller hensynsløst. I en slik situasjon kreves det en nærmere begrunnelse for at det er nødvendig umiddelbart å frata A retten til å kjøre bil, noe det er opplyst at hun har gjort i 25 år uten reaksjoner. Utvalget savner en konkret vurdering av hvorfor hennes bruk av den elektriske sparkesykkelen under alkoholpåvirkning tilsier at hun utgjør en slik trafikksikkerhetsrisiko at hun midlertidig skal fratas retten til å kjøre bil i tiden frem til inndragningsspørsmålet avgjøres i den ordinære straffesaken.
- (21) Lagmannsrettens kjennelse må etter dette oppheves.
- (22) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens kjennelse oppheves.

Knut H. Kallerud
(sign.)

Hilde Indreberg
(sign.)

Ingvald Falch
(sign.)